

Lilian LUCHIN,

lector superior al Catedrei procedură penală și criminalistică
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, master în drept

ASPECTE PRIVIND IMPORTANȚA CONSTATĂRILOR TEHNICO-ȘTIINȚIFICE ȘI EXPERTIZELOR ÎN CAZURILE DE CERCETARE A TRAFICULUI DE FEMEI

Dezvoltarea științei și tehnicii, precum și tot mai larga lor aplicare în toate sectoarele vieții economice și sociale au dat posibilitatea justiției să găsească un puternic sprijin pentru îndeplinirea misiunii sale în rezultatele oferite de cercetările științifice și tehnice.

Constatarea tehnico-științifică și expertiza constituie acel mijloc de probă prin care, pe baza unei activități de cercetare folosindu-se date și metode științifice, specialistul și expertul aduce la cunoștința organului judiciar concluzii motivate și argumentate științific cu privire la fapte pentru a căror lămurire sunt necesare cunoștințe speciale.

Numai pe baza stabilirii exacte a împrejurărilor de fapt ale cauzei, organul judiciar poate să soluționeze cauza respectivă, aplicând prevederile cuprinse în normele de drept corespunzătoare unei atare situații de fapt. Organul judiciar va pronunța astfel o hotărâre temeinică și legală, o hotărâre convingătoare atât pentru părțile din proces, cât și pentru cei din afară, lucru care este necesar pentru a se asigura respectarea legalității și întărirea ordinii de drept.

Constatarea tehnico-științifică și expertiza sunt importante deoarece contribuie la aflarea adevărului, cu privire la existența sau inexistența infracțiunii la persoana care a săvârșit-o, precum și la alte împrejurări necesare pentru corecta soluționare a cauzei. Elemente de probă îndoielnice ori simple indicii pot, prin efectuarea expertizei, să fie reținute ca probe temeinice ori înlăturate ca fiind fără valoare.

În urma cercetării traficului de femei persistă o mulțime de urme și probe materiale care urmează a fi cercetate. Pe cazurile date pot fi dispuse o serie de constatări tehnico-științifice precum și expertize criminalistice, medico-legale și psihofiziologice, tehnice etc. Gama cercetărilor poate fi atât majorată, cât și micșorată în funcție de caz. După efectuarea constatărilor tehnico-științifice și expertizelor rezultă un șir de scopuri care trebuie atinse:

- stabilirea identității persoanelor bănuite;
- stabilirea identității victimelor;
- stabilirea vârstei victimei;

- confirmarea declarațiilor victimei;
- constatarea legăturilor între bănuți, victime, sectoare de teren, mijloace de transport, documente ș.a.
- constatarea documentelor de identitate și de călătorie.

Pentru atingerea acestor scopuri este necesar de apelat la urmele și mijloacele materiale de probă ridicate în urma cercetărilor locului faptei, perchezițiilor și altor acțiuni de urmărire penală efectuate pe un caz sau altul. Categoriile de urme și mijloacele materiale de probă în urma cercetării traficului de femei sunt diverse, dar totuși poziția dominantă o au urmele biologice de proveniență umană, fibre și alte microurele, documentele de identitate și de călătorie, înscrisuri de mână, mijloacele de transport, date pe suporturi electronici etc.

Pericolul pentru viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei se poate manifesta prin daunele cauzate acesteia sub patru aspecte medicale separate: sănătatea fizică, sănătatea sexuală, sănătatea psihologică și sănătatea psihică iar aceste daune pot fi provocate victimei de către traficant pe diferite căi. În plus, de cele mai multe ori, ele se aleg cu diferite plăgi ale organelor genitale și sunt infectate de boli cu transmitere sexuală. Gravitatea acestor daune este, de regulă, consecința unui întreg amestec de abuzuri sexuale din partea traficantului sau a cliențelor victimei și rezultat al impunerii ei de a acorda servicii sexuale unui număr mare de clienți.

De cele mai dese ori pentru soluționarea unor neclarități mai ales atunci când victima reclamă un atac fizic sau sexual foarte recent, organul de urmărire penală dispune expertiza medico-legală în vederea cercetării victimei și a probelor biologice. Aceste măsuri se întreprind pentru a consolida probele judiciare disponibile. De aceea examenul medico-legal este indiscutabil, deoarece maniera în care victima este tratată și abuzată în trafic este aproape întotdeauna pe măsură să creeze un pericol pentru viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei și expertul medico-legal poate să obțină probe solide pentru a confirma aceste lucruri.

În funcție de nivelul științei medicale, poate fi posibilă, de asemenea, depistarea probelor medico-legale privind daune mai puțin vizibile ale unor atacuri violente și daune fizice de altă natură, care au fost cauzate mai înainte, cum ar fi sechestrarea persoanei în condiții de sclavie, deținerea la temperaturi foarte joase sau în condiții în care ele au fost în nenumărate rânduri încătușate sau izolate. Aceste forme de abuz pot duce la daune fizice de lungă durată, care pot fi depistate de specialiștii medico-legali și atribuite direct la abuzurile cauzate de traficanți.

Actualmente Republica Moldova se confruntă cu o problemă destul de dificilă în cercetarea probelor biologice de proveniență umană. Metodologiile de cercetare aplicate la moment au rămas să fie cele ale anilor 1980. Analiza ADN-ului la nivel mondial a marcat un pas uriaș în investigațiile efectuate de către organele de urmărire penală. Sperăm ca în viitorul apropiat să fie instituit un modern laborator de cercetare ADN și la noi în țară, care va cerceta și va diagnostica cu ușurință identificarea produselor biologice. Unele dintre metodele moderne de analiză a ADN-ului sunt atât de precise încât pot ajuta la detectarea urmelor rămase chiar și după un contact foarte limitat. Acest lucru poate fi foarte util, dar aceasta înseamnă, de asemenea că detectarea unor asemenea urme ar putea rămâne ca urmare a unui contact direct absolut nevinovat. Exemple în acest sens de cele mai dese ori sunt urme lăsate de către

ofițerii de poliție ajunși la locul crimei, pentru a cerceta infracțiunea.

O altă expertiză destul de importantă în cercetarea acestor infracțiuni ar fi cea psihologică. Odată ce victima este în vizorul organului de urmărire penală, profesioniștii calificați ar trebui să efectueze examinarea psihologică inițială pentru determinarea stării psihologice și emotionale. Cercetările psihologice sunt inevitabile conducând pentru a determina starea victimelor și starea lor psihosocială pentru participarea lor în continuare la procesul cercetării cauzei. Totodată, în cursul unei astfel de examinări pot fi identificate, de asemenea, victime cu starea psihologică afectată, sau cu alte limitări care pot afecta negativ capacitatea acestora de a participa la întregul proces penal. Sănătos, la prima vedere, aspectul victimei nu poate fi un motiv suficient pentru a renunța la efectuarea cercetărilor psihologice.

Este recomandabil ca de-a lungul etapelor urmăririi penale și chiar în faza de judecată să continue să se examineze starea psihică și emoțională a victimei. Organul de urmărire penală ar trebui să țină cont de faptul că victimele la început pot părea destul de curajoase față de evenimentele din trecut; numai după expirarea unei perioade de timp putem determina influența traumelor.

Traficul de ființe umane este un proces comercial și, ca orice alt tip de afacere, companiile solicită diverse înregistrări. Aceste înregistrări au adesea un preț foarte mare pentru organul de urmărire penală. Criminalistica oferă o gamă de oportunități pentru stabilirea autenticității documentului sau a autorului unui scris de mână prin efectuarea cercetărilor în domeniul expertizei tehnice a documentelor și a expertizei grafice. În continuare voi menționa cele mai importante documente care pot fi depistate în urma cercetărilor traficului de femei, la ele referindu-se:

- conturile și încasările în casele de toleranță sau alte întreprinderi ilegale;
- extrasele de cont și detaliile tranzacțiilor ilegale;
- facturile pentru serviciile comunale;
- facturile plătite pentru chirie, informații cu privire la proprietar;
- bilete, permisele de îmbarcare și alte documente de călătorie;
- înregistrări privind facturile plătite pentru publicitate;
- datele de pe cardul de credit al clientului;
- documentele care conțin instrucțiuni de utilizare, sau „meniul serviciilor”

oferite;

- pozele angajaților;
- documente de identitate, atât autentice, cât și falsificate.

După cum vedem, și expertiza tehnică a documentelor în complexitate cu cea a scrisului de mână este destul de importantă la clarificarea unor situații în cazurile de cercetare a traficului de femei.

Concluziile expertului joacă un rol important în stabilirea unor fapte și împrejurări săvârșite. Deci aceste concluzii ale expertizei, date de expert, duc la stabilirea unor fapte care au o valoare probantă, ele pot fi larg folosite în elaborarea versiunilor. Aceasta se întâmplă de cele mai multe ori în cazurile în care expertul în concluziile sale comunică fapte necunoscute anterior. De exemplu, expertul care a examinat un document fals stabilește nu numai falsul, ci comunică, de asemenea, că pe document se poate citi și numele titularului acestuia, ascuns de infractor prin decolorarea textului inițial. Tot în acest context aș putea menționa că și în urma examenului medico-

legal pot fi stabilite unele circumstanțe, adică infracțiunea de trafic de persoane a fost însoțită de violență periculoasă pentru viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei care ar atrage după sine o pedeapsă sporită, menită să reflecte gravitatea crimei. Aici putem menționa că un rol deosebit constatarea tehnico-științifică și expertiza judiciară îl joacă și la calificarea corectă a infracțiunii.

Rolul expertizelor judiciare crește în condițiile progresului științei și tehnicii. Putem preciza faptul că, la momentul actual, nu numai computerizarea investigațiilor științifice, ci și mijloacele fine de cercetare arată căile nelimitate de aplicare a științei în domeniul divers al constatărilor tehnico-științifice și al expertizelor. La cercetarea cazurilor de trafic uman o pondere apreciabilă o are după cum vedem și expertiza criminalistică ce deține un coeficient de probațiune ce se apropie de absolut, ajungând la soluționarea multor cauze și nu în ultimul rând la aflarea adevărului.

Nu putem nega nici faptul că constatările tehnico-științifice și medico legale, expertizele judiciare, datorită diferiților factori cum ar fi necompetența specialistului care efectuează cercetarea, folosirea unor tehnici învechite sau neadecvate, nefolosirea tuturor materialelor avute la dispoziție, nu au fost lipsite uneori și de incertitudini, sinuozități sau chiar abuzuri care au dus la erori și greșeli judiciare.

Bibliografie:

1. Holmes Paul, *Îndrumar pentru colaboratorii organelor de drept ale R. Moldova privind cele mai eficiente metode de combatere a traficului de persoane*, 2004.
2. *Пособие для специалистов в сфере уголовного правосудия по борьбе с торговлей людьми*, ООН, Нью-Йорк, 2010.
3. Mateuț Gheorghită ș.a., *Traficul de ființe umane*, Iași 2005;
4. Vidaicu Mihaiela, Dolea Igor, *Combaterea traficului de ființe umane*, Chișinău, 2009.